

obrazi prihodnosti

SREDNJA EKONOMSKA ŠOLA LJUBLJANA, ROŠKA

Šola mi je pomagala do nogometne kariere

Današnja rubriko Obrazi prihodnosti smo napisali dijaki Srednje ekonomske šole Ljubljana, Roška. Gimnazijo bova predstavili skozi oči Nejc Vidmarja, nekdanjega učenca naše šole in vratarja nogometnega kluba Olimpija.

▲ Aleša Ložar Katarina Marinović

Vratar Nejc Vidmar pravi, da so na šoli pokazali veliko razumevanja za njegove obveznosti. ☑ osebnih arhiv

Srednja ekonomska šola Ljubljana, Roška ali kraje SEŠLJ je šola sodobnega podjetništva z dolgoletno tradicijo. Neopretetoma deluje od leta 1920. Sprva je bil sedež šole na Prešernovi cesti, leta 1995 pa je dobila prostore tudi na Roški cesti 2. Od leta 1998 je razdeljena na dve različni izobraževalni ustanovi: na Srednjo ekonomsko šolo na Roški in na Ekonomsko šolo na Prešernovi.

Slovimo kot šola sodobnega podjetništva, ki dijakom ponuja kakovostno znanje v povezavi s prakso. Poudarek je na razvijanju kreativnosti in inovativnih idej.

Ocenjevanje ni bilo problem

Za Roško se je odločil, ker je živel v neposredni bližini šole. Bila mu je všeč v vseh pogledih. Ne nazadnje tudi z ocenami ni imel nobenih težav. »Imel sem precej dobre ocene, saj ocenjevanja niso bila tako težka. Razred, razredničarka in učenci so bili izjemni in so mi lepšali dneve v šoli in dneve nasploh, saj smo se velikokrat družili tudi zunaj šole,« se spominja. Pravi, da gre prav razredu in soščencem, ki jih je imel, zasluga, da je bil v šoli tako srečen. »Pri 18 letih, v tretjem letniku, smo na šoli dobili ponudbo za maturantski izlet. Hotel sem ga doživeti, zato sem prosil trenerja, naj pusti in mi dovolji, da grem s sošolci na Krf.« Ze takrat je bil to kar velik problem, saj je Nejc igral v mladinski reprezentanci. Kljub temu je trener popustil, kar ga je osrečilo, saj je vedel, da gre za enkratni dogodek v življenju. Na maturantski izlet ima izjemno lepe spomine, ki jih ne bi zamenjal za nič na svetu, pravi. Ravnaletelji in vsem učiteljem je zelo hvaležen za vospustljivost, razumevanje in podporo. Ena od njih se z nasmehom spominja, da je Vidmarju med poučkom večkrat pogledala skozi prste na poseben način: pustila mu je brati športni časniki Ekipa. x

Posluh učiteljev za posledice trdega treninga

Nišo srednje šole je obiskoval tudi Nejc Vidmar, ki je znan slovenski nogometaš. Je vratar pri nogometnem klubu Olimpija v prvi slovenski ligi. Zaupal nama je, kako se spominja naše srednje šole, kako mu je šola na Roški pomagala pri današnjem poklicu in pri uresničevanju njegovih sanj ter kako so njegovo športno umeštvajenje sprejemali profesorji. Svojo nogometno kariero je namreč intenzivno razvijal že v času šolanja. »Ze v osnovni šoli sem vedel, kaj bo moj poklic, ko bom zaključil šolanje,« pravi Nejc. Vedel je, da bo športnik, vendar ni bil prepričan, s katerim športom natančno se bo ukvarjal, ki je potem začel intenzivno trenirati nogomet, pa je hitro vedel, da je našel šport, ki je pravi zanj. Nekaj časa je treniral pri Olimpiji, potem je zaigral za Domžale, od leta 2016 je spet pri ljubljanskih zmajih.

Mentorici šole: Bojana Dragoš, Natalija Kokot Dnevnikov mentor: Andrej Brstovšek

obrazi prihodnosti D Dijaki razmišljajo, pišejo in urejajo. DNEVNIK

INTERVJU

Mladi bi se morali postaviti po robu avtoriteti

Brazilska zakonca Talbot sta se že pred leti odločila, da je selitev v tujino prava poteza. Pristala sta v Brdih.

▲ Tjaša Plahanc, Rebeka Strekelj, Asja Boh

Za zakonca Binho in Jaimeja Talbot, ki v Goriških brdih vodita hotel Vila Kozana, je prihod v Slovenijo predstavljal tako beg kot priložnost. Odločila sta se zapustiti Brazilijo, kjer vladata kriminal in korupcija, ter se najprej preselila v Francijo. Na poslovni poti do Zagreba ju je nepričakovano očarala Slovenija. Tu sta si ustvarila novi dom.

Koliko časa ste že v Sloveniji in kako ste se odločili za našo državo? Sem sva prišla oktobra 2016. Kako sva se odločila za Slovenijo? To je kar dolga zgodba. Živela in delala sva v Franciji ter uvažala kavo iz Brazilije na Hrvaško. Na poti iz Francije v Zagreb sva se večkrat peljala skozi Slovenijo. Najin prvi vtis je bil, da je to čudovita in zelo čista država. Bila sva očarana, vendar o Sloveniji takrat nisva vedela ničesar razen tega, da morava kupiti vinjeto, sicer lahko pristaneva v zaporu. Sicer pa naju je navdušila visoka vesplošna izobraženost Slovencev. Vsi zelo dobro govorijo angleško, zato je tudi moja slovenščina tako slaba, saj se lahko po angleško pogovarjam z vsemi, tako s taksistom kot s tistim, ki prosi za denar. Sicer pa sem bil v Sloveniji že prej. Prvič leta 1986, ko sem z dekletom potoval po Jugoslaviji z vlakom. Takrat sem obiskal Bled. Drugič pa leta 1991 na konferenci sil Nato ob osamosvojitvi

Slovenije. Takrat za čudovito deželo na severu Jugoslavije ni vedel nihče. Slovaška, bi rekla večina ljudi.

Zakaj ste se odločili zapustiti Brazilijo? Ze od nekdanj sem vedel, da bom nekoč zapustil Brazilijo. Moja žena je novinarka in je v Braziliji zelo znana. Prišlo je tako daleč, da nisva mogla iti niti v kino, ne da bi se ljudje obračali na sedežih in naju fotografirali. Tukaj pa naju ne pozna nihče. In vozila sva se v avtu z neprebojnimi stekli, tako nevarno je tam. V Braziliji vsi poznajo koga, ki je bil umorjen. Iz prvega zakona imam otroke in nisem želel, da bi odrasli v takšnem okolju. Skratka, ni bilo razloga, da bi ostala v Braziliji. V Franciji sem se izobraževal in preživel pol življenja. Tako je bilo jasno, da bom prišel v Evropo. Star sem 50 let, želim se upokojiti in imeti mir v življenju. Ne nazadnje pa so naju odvrnili tudi zelo visoki davki v Braziliji.

Bi se odločili drugače, če bi imeli možnost? Ne, sploh ne. Všeč nama je življenje tu. Tukaj sva leto dni in sva zelo srečna. Seveda pa so stvari v Sloveniji, za katere si želim, da bi se spremenile.

Povsem razumljivo je, da boste želeli nekaj časa preživeti v Nemčiji ali Združenem kraljestvu. Toda to je precej dolgočasno, saj so to le dražje različice tega, kjer živite zdaj. Pojdite dlje, pojdite v Argentino, Čile ali Mehiko. Nimate razloga za strah.

Binha in Jaime Talbot s pogledom na Brda v ozadju. V Sloveniji ju nihče ne prepozna, v nevarni Braziliji nista mogla niti v kino, ne da bi ju fotografirali. ☑ Tjaša Plahanc

Slovenija je zelo birokratska država, kar se zdi povsem nepotrebno.

Kakšno je vaše mnenje o Sloveniji? Lepo bi bilo dvigniti samozavest slovenskega ljudstva. Preveč ste prestrašeni. Naše slovensko osebe se vedno boji, da bo prišel inspektor. In to kljub temu, da ne delamo ničesar narobe. To je zelo značilno za Slovence. Mladi, ki študirajo, si ne upajo nasprotovati svojim profesorjem in jim

Kakšne načrte imate za prihodnost? Tujci potrebujemo kar nekaj let, da se navadimo na slovenski sistem. Ne nameravam se preseliti kam drugam. Z veseljem bi tukaj zgradil hišo, da bi me lahko vrnili nekega dne obiskali. Zelo rad bi se naučil slovenski jezik. Za zdaj znam približno 100 ali 120 besed. Letos je moj cilj, da se jih naučim vsaj tisoč. Običajno sem se tujih jezikov učil z dekleti, ampak to ni več mogoče. Moram najti drugo pot za učenje, vendar bo šlo veliko počasneje.

Kaj bi predlagali mladim, ki bi radi uspeli na tujem? Bodite pogumni! Drznite si! Ne odhajajte le na najbolj običajna mesta. Povsem razumljivo je, da boste želeli

Najin prvi vtis je bil, da je Slovenija čudovita in zelo čista država. Bila sva očarana, vendar o Sloveniji sprva nisva vedela ničesar razen tega, da morava kupiti vinjeto, sicer lahko pristaneva v zaporu.

nekaj časa preživeti v Nemčiji ali Združenem kraljestvu. Toda to je precej dolgočasno, saj so to le dražje različice tega, kar živite zdaj. Pojdite dlje, pojdite v Argentino, Čile ali Mehiko. Vaš narod ima izjemno sposobnost učenja tujih jezikov. Nimate razloga za strah. Lahko greste v katero koli državo. Lahko greste kamor koli in počnete vse, kar si želite. In bodite zelo ponosni na svojo neverjetno državo. Povejte svetu o njej! x

IZSELJEVANJE

Beg možganov naj postane kroženje možganov

Vse več Slovencev odhaja iz domovine. Dobro bi bilo, če bi se jih vse več tudi vrnilo. Na fotografiji je mejni kamen na mednarodnem mejnem prehodu Škofije. ☑ Jaka Gasar

Oselsjevanje v tujino ni nujno slaba stvar. Prispeva k temu, da se vsaj del ljudi vrne z dodatnim znanjem, idejami, kapitalom ali izobrazbo in tako bogatijo domovino.

▲ Katarina Kunc

Migracije, tako stalne kot dnevne, delovne ali izobraževalne, so zadnje čase vse pogostejša tema. Vedno več se sliši o tem, da Slovenija izgublja visokokvalificirano delovno silo, ki se vsako leto bolj množično izseljuje v tujino. Pa je to res tolikšen problem, kot se prikazuje? Mnenja strokovnjakov napeljujejo k prepričanju, da vse ni tako črno.

Migracije družbi koristijo Jure Gombač, doktor sociologije in sodelavec na Inštitutu za slovensko izseljenstvo in migracije, ki se v zadnjem času ukvarja tudi z raziskovanjem delovnih migracij, pravi: »Migracije so bile in so še danes za družbo nekaj popolnoma normalnega in vsakdanjega. So eden od načinov, s katerimi si človek lahko izboljša

ša razmere, v katerih živi. Lahko poglobne revščini, lakoti, izkoriščanju, podnebnim spremembam, vojnani, nasilju, kršenju človekovih pravic, lahko si izboljša svoj družbeni status, standard, najde večji trg za svoje ideje in v produkt, išče nove priložnosti, lahko si ogleda svet.« Po besedah dr. Gombača brez migracij ideje ne bi krožile, ne bi bilo napredka, družbe se ne bi spreminjale in napredovale. Tako dodaja, da oselsjevanje ljudi ni tak problem, kot se to včasih prikazuje v medijih in politiki. »Brajin drain (beg možganov) smo v migracijskih študijah že zamenjali z brain gain. Na drugi izraz govori o dejstvu, da ljudje sicer odidejo v tujino, a se domov lahko vrnejo z novimi idejami, znanjem, spretnostmi, socialnimi mrežami, socialnim in drugim kapitalom in na tak način bogatijo družbo države izvora,« pravi Gombač.

Oselsjevanje Slovencev v tujino po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije narašča, tudi med mladimi. Leta 2012 se je denimo iz države odselilo 1231 slovenskih državljanov, starih od 20 do 29 let. Do leta 2016 pa se je to število skoraj podvojilo, na 2389 mladih. Posebno izstopajoče je podatek, da je bilo

Ocenjujejo, da naj bi se v Slovenijo po nekaj letih vrnila petina teh, ki se izseljujejo. A treba je poudariti, da bi Slovenija lahko veliko stvari izboljšala, da bi se ljudje lažje in raje vračali domov.

Dr. Dejan Valentičič

med izseljenci, stari od 20 do 29 let, v zadnjih štirih letih kar 96,5 odstotka takšnih z višje- ali visokošolsko izobrazbo. Toda ker izobraženi Slovenci v tujini pridobijo nova znanja in veščine, se v Sloveniji in tujini vsako leto vedela pri tem, da bi mlade privabili nazaj v domovino, torej da bi beg možganov spreobrnil v kroženje možganov. Eno izmed družtev, ki krepijo sodelovanje med Slovenci v tujini in izobraževalnimi ter zaposlitvenimi možnostmi v Sloveniji, je Društvo v tujini izobraženih Slovencev (VTIS). Njegov predsednik Igor Cesarec pravi: »V družstvu spodbujamo vračanje v tujini izobraženih Slovencev. Vsako leto organiziramo karierne dane, na katerem povežemo na eni strani slovenska podjetja, ki

imajo zaposlitvene priložnosti za osebe z mednarodnimi izkušnjami, in na drugi strani člane društva, ki si vrnitve v Slovenijo želijo oziroma o njej razmišljajo.«

Vsak peti se bo vrnil Doc. dr. Dejan Valentičič ocenjuje, da naj bi se v Slovenijo po nekaj letih vrnila ena petina teh, ki se izseljujejo. Valentičič je poleg priza-

Brez migracij ideje ne bi krožile, ne bi bilo napredka, družbe se ne bi spreminjale in napredovale.

Dr. Jure Gombač

vateljskega in raziskovalnega dela zaposlen kot direktor Inštituta ASEF za izobraževanje in raziskovanje, ukvarja pa se s preučevanjem sodobnih migracijskih tokov in kroženja možganov ter s povezovanjem slovenskih znanstvenikov in študentov z akademiki slovenskega rodu, ki delujejo v tujini. Do oblasti pa je nekoliko kritičen. »Trebja je poudariti, da bi Slovenija lahko veliko stvari izboljšala, da bi se ljudje lažje in raje vračali domov,« pravi. x

KOMENTAR

Beg ni nujno slaba beseda

Če ljudi vprašamo, ali bi odšli živeti oziroma študirati v tujino, jih večina odgovori pritrdilno. Beseda »tujina« veliko ljudem predstavlja nove priložnosti in možnost boljšega življenja. Mnogi študenti se odločijo za študij v tujini, ker omogoča pridobivanje novega znanja, spoznavanje novih kultur, učenje ali izboljšanje znanja tujega jezika, spoznavanje samega sebe in tako naprej. Je tujina res beg? Odgovor je lahko tudi pritrdilen. Toda beseda beg ni nujno slaba. Če vidimo, da nam tujina ponuja boljše možnosti za študij oziroma za poklic, se nam zdi beseda beg popolnoma smiselna. Že kot mlado dekle sem vedno razmišljala o potovanjih in novih krajih, vedno sem si želela študirati v tujini. Beseda tujina mi je vedno predstavljala neko novo avanturo in priložnost za odkrivanje novih kultur. Mladi velikokrat slišimo tudi opozorila, kot so: v Sloveniji za mlade ni priložnosti in v Sloveniji ni služb, zato se tako veliko mladih odloči za študij v tujini. Ljudi od odhoda oziroma bega v tujino pripeljejo različni dejavniki. Največkrat omenjen problem v Sloveniji so plače. Ljudje veliko delajo, vendar niso temu primerno plačani. Mladi se zelo težko osamosvojujejo, ker si tega ne morejo privoščiti. Tudi če imajo zaposlitev, večina niso dovolj plačani, da bi si lahko sami plačevali stanovanje oziroma hišo. Ni služb, ki bi zagotavljale konkretne prihodek, s katerim bi se dalo udobno in samostojno živeti. Zato veliko študentov še v svojih poznejših letih živi pri starših. Zelo težko se tudi odločijo za družino, ker (še) nimajo sredstev za preživljanje družine. Vsak človek hoče svojemu otroku zagotoviti najboljše življenje. Toda kaj, če tega nisi zmožen? Tudi če imaš končano šolo, to v današnjih dneh ni dovolj. Mladi silimo vedno več obtožiti, da smo razvajeni, ne cenimo ničesar... Velikokrat poslušamo starše, ko nam govorijo, kaj vse so morali preživeti, samo da so se lahko normalno izobrazili, in koliko kilometrov so morali prehoditi vsak dan, da so lahko prišli v šolo. Vendar se trudimo in se dokazujemo starejšim iz dneva v dan. Vsakdo si želi končati študij in s tem dobiti tudi dobro službo. Vendar ko slišimo, koliko so ljudje plačani v drugih državah, in to tisti, ki opravljajo enako delo, se vsakemu tujina zazdi boljša izbira. Ljudje se velikokrat ne zavedajo, v kakšni državi pravzaprav živimo, in ne cenijo tistega, kar imamo. Slovenija je čista in zelo razvita. A kljub temu tujina predstavlja boljše razmere za življenje in službo. x

Rebeka Gjurkaj

ANKETA

Izziv ni nikoli težak, če si nečesa močno želiš

Mladi Slovenci v Milano, na Tajvanu, v Nemčiji ter Londonu in Kaliforniji so nam zaupali, kaj jih je gnalo v tujino, kakšno je tam življenje v primerjavi z domovino ter ali bi ostali ali se vrnil domov.

▲ Edina Kržalič, Hanadi Okanović, Linrong Sang

Vsak se v mladih letih najde pred vprašanji o prihodnosti: kaj želi početi v življenju, kaj želi študirati pa tudi, kje si ustvariti kariero. Na začetku je vse le vizija, ki pri mnogih mladih vzbudi pesimistične misli. Toda treba je verjeti vase, tako kot vase verjamejo mladi Slovenci in Slovence, ki smo jih povprašali o njihovem delu in izobraževanju v tujini. Zakaj so se odločili za odhod od doma in kako močno jih vleče nazaj?

Naja Mohorič (21 let), Milano Za odhod na študij v Milano sem se odločila zaradi profesorice harfe Irine Zingg, ki poučuje na naši šoli Civica scuola di musica Claudio Abbado. Njen način dela sem spoznala na harfičnem seminarju v Mariboru in mi je zelo všeč. Zato sem takoj zagrabila priložnost, ko mi je predlagala šolanje pri njej, saj se takšna priložnost ponudi le enkrat v življenju, domov pa se lahko vrneš kadar koli. V Milano sem zdaj treti leto. Na začetku je

bilo zelo težko. Nisem znala jezika, saj je odločitev za odhod padla v zadnjem trenutku, vsa predavanja pa potekajo v italijanščini, večina ljudi, niti mladih, ne govori angleško. V mestu nisem poznala nikogar, družine in prijateljev pa naenkrat nimam ob sebi. Dala imam naravo, kar je v mestu težko najti. Morala sem se privaditi na množico ljudi, ki te obkrožajo ves čas. Na večjih postajah podzemne železnice se počutim prav utesnjeno. Po dveh letih pa se ti problemi zdijo daleč na preteklost. Bolje sem spoznala Milano, ki je v primerjavi z Velenjem pravo velenstvo. Tu najdeš vsako stvar, ki si jo zaželiš, vsak dan so različni super koncerti in razstave pomembnih svetovnih umetnikov. Za zdaj načrtujem, da se bom na podiplomski študij vrnila v Slovenijo. Želim bolje spoznati način dela doma in domače glasbenike. Po končanem študiju pa bom še videla, kako in kaj.

Urban Marčič (23 let), Tajpej, Tajvan Delam 1. letnik magistriranja na Narodni univerzi Chengchi v Tajvanu. V

Sloveniji sem diplomiral iz sinologije, za študij na Tajvanu pa sem se odločil, ker sem imel priložnost dobiti štipendijo. Zavedal sem se razlik v navadah, kar je predstavljal tako izziv kot priložnost za spoznanje drugega kultura in način življenja. Tu sem zdaj šest mesecev in sem se na novo okolje hitro navadil. Na začetku sem imel težave le s prilagoditvijo zaradi drugačnega podnebnja, saj je Tajvan že v subtropskem

pasu, tako da so visoke temperature stalnica od pomladi do jeseni. Pozitivna plat pa je, da so prijetne zime. Življenje v Tajvanu mi je všeč, ker pa mi je všeč tudi v Sloveniji, se še ne morem odločiti, kje bi živel.

Mitja Mikalavčič (27 let), Vechta, Nemčija

Za delo v tujini sem se odločil predvsem zaradi pridobivanja posebnih znanj. V Nemčiji delam kot veterinar na kliniki za konje. Moja služba je pripravniška, sestavili so mi program usposabljanja, namenjen veterinar-

jem na začetku kariere. V Sloveniji takšni programi ne obstajajo. Obenem dvigam raven znanja tujega jezika in navezujem stike z ljudmi istega poklica. Tu sem šest mesecev, prilagoditev na novo okolje pa je bila dokaj enostavna, predvsem ker mi je podjetje uredilo nastanitev. Potrebnoval sem samo nekaj nasvetov in pomoč pri urejanju dokumentov. Moj cilj je nabrati čim več znanja in izkušenj ter se vrniti v Slovenijo. Vsekar se počutim bolje doma, čeprav je, na splošno gledano, življenje v Nemčiji in Sloveniji precej podobno.

Taja Grubar (22 let) in Luka Novak (21 let), London in Kalifornija Za delo v tujini sva se dvakrat odločila med poletnimi počitnicami, po štiri mesece. Namesto da bi nekaj mesecev delala v Sloveniji in varčevala za potovanje, se nama je zdela ideja, da bi delala kar v tujini, veliko bolj razburljiva. Pred dvema letoma sva bila oba zaposlena v kalifornijskem letovišču v

območju čudovitega jezera Tahoe. Iani v Londonu pa sva delala v trgovinah in restavracijah. Izziv je vedno veliko in nanje moras biti pripravljen. Seznanjen moras biti s pravili in zakoni, si urediti dokumente, poiskati prebivališče in prevoz. V Ameriki je to precej bolj zapleteno kot pri nas, v Londonu ni bilo večjih težav. Vendar noben izven ni pretežak, če si nekaj res želiš. Bolj nama je bilo všeč v Londonu, kjer je življenjski tempo živ in

hiter, vedno se nekaj dogaja, kar tu pogrešava. Je pa tam zelo drago - London je mesto, ki ga ljubim zaradi vsega, kar ponuja, in sovražim zaradi cene, ki jo za to plačaš. Po končanem šolanju se želiva preseliti v tujino in tam ostati. V Sloveniji nama je všeč, vendar je svet prevelik, da bi življenje preživela le na enem mestu. Tako bi rekla, da je tujina oboje: beg in priložnost. Je beg iz vsakdanjika in je priložnost, ki naju še čaka v prihodnosti. Tujina ni vedno najboljša izbira. Vedeti moras, kaj od nje lahko pričakuješ. Vendar naju še ni razočarala. x

Izseljevanje Slovencev

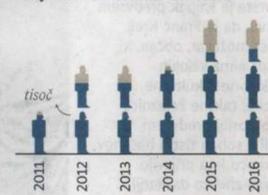
SLOVENC, IZSELJENI V TUJINO

ODESELJEVANJE SLOVENCEV V STAROSTNI SKUPINI 20-29 LET

ODESELJEVANJE DRŽAVLJANOV Z VIŠJE-ALI VISOKOŠOLSKO IZOBRAZBO

Trendi kažejo, da se v tujino iz leta v leto izseli več Slovencev. To velja tudi za mlade v starostni skupini 20-29 let.

obrazi prihodnosti D V sredo se predstavi Gimnazija Novo mesto DNEVNIK